

45 45
41

ORATIO PANEGYRICA
IN
HAMBURGI
LAUDEM ET ME-
MORIAM,

Solemni ritu habita,

IN
ELECTORALI SAXONUM AD ALBIM
ACAD. WITTEBERGENSI,
Ipso die Petr. Cathedr.

à
LAURENTIO PETRI,
HAMBURGENSEI

ANNO
cl̄o l̄oc̄o XCI.

WITTEBERGÆ,
Prelo FINGELIANO.

ORATIO PANEGYRICA

IN

HAMBURGI

LAUDEM ET ME-

DEO,

PATRIÆ

&

PARENTI.

LAURENTIO PETRI

HAMBURGENSI

PROFESSORIS

Q Q L /

Welche nach gehaltener Rede unter einer
wohl klingenden *Musik* abgesungen
worden.

I.

Vebstes Hamburg / Lust der Erden /
Pflegerin der halben Welt /
Solte ausgesprochen werden /
Vnd vollkommen fürgestellt /
Was die *Fama* mit sich bringt /
Vnd was deinen grossen Nahmen
Über alle Himmel schwingt.

II.

Müste selbst die Worte führen
Der so hochberedte Mann /
Welcher aller Herzen rühren
Gleich den Donnerkeilen kan /
Aus dem Grabe müste gehn
Tullius, und viele Jahre
Deine Wunderwercke sehn.

III.

Es kan deiner Sonnen-Strahlen /
Dem so helles Angesicht
Auch *Apelles* selbst nicht mahlen /
Er erblast für deinem Licht:
Drumb was dich so hoch gesetzt /
Wird durch meine dunckle Farben
An den alten Ruhm verlegt.

Der

IV.

Der so deine göldne Schätze
Nur mit meinem Staube mist/
Siehet leicht / daß ein Geschwätze
Alle meine Arbeit ist;
Etwas habe ich gesagt/
Aber was? mit meiner Rede
Ist es lang nicht ausgemacht.

V.

Du bist des *Europa* Freude/
Schönster Städte Königin/
Hoher Fürsten Augenweide/
Vieler Länder Lehrerin/
Schauplatz aller Liebligheit/
Mutter aller Handels-Leuthe/
Zuversicht bedrängter Zeit.

VI.

Ein Begriff der besten Sachen/
So ganz Deutschland haben kan/
Was Lustt/ Meer und Erde machen/
Hängt dir Ehrenzeichen an;
Vnd was sonst zu melden ist/
Gebe ich mit diesem Worte/
Daß du unvergleichlich bist.

I. N. 7.

RECTOR MAGNIFICE,

Per-Illustris ac Generosissime

LIBER BARO,

PATRES ACADEMIÆ CON-
SCRIPTI,

VIRI summè Reverendi,

Consultissimi, Experientissimi, Excel-
lentissimi, Amplissimiqve, AUDITO-

RES omnium Ordinum Gravissimi,

DNI. Patroni, Præceptores ac Fautores

observandi; Tuqve Generis antiqui-

tate, Virtutibus & Eruditione Nobi-

lissima Commilitonum

Concio.

*Atria amorem brutis quoque
animantibus Natura, rerum
parens, etiam ingeneravit.
Sua repetunt præsepia & sta-
bula constanter armentorum greges; a-*

A ves

ves nidos repetunt, cubilia sequuntur sua
feræ: quidni Patriam, quæ una omnes
charitates omnium complectitur, & a-
ment serio, & laudibus exornent optimi
piissimiq; Cives? Huic ortum, huic cæli
lumen atque spiritum debemus; quidni
sanguinem, si salus exigat ipsius, atque
vitam? Dulce ac decorum quippe dixit
Sapiens, pro illa mori; quidni etiam di-
cere, aut commentari? Omnis generis
præsidia & ornamenta conferenda hinc,
ut grati animi in patriam officiis certe-
mus. Nihil amœnissimæ jucunditatis de-
tinere potuit Ulysses, contra quaslibet
illecebras invictum aliàs Heroa, quin ad
unam suam Ithacam, in saxis nidulum
asperrimum, frequenter suspiraret, &
vel fumum ejus cernere fulgentem, pro
non minima felicitatis parte numeraret.
Nemo igitur non colit Patriam devotus
Patriæ, potissimum illustri, & ingenti-
bus nobilitatæ dotibus. De Lucio Junio
Bruto Romanorum memorant Anna-
les, simul eum cum Tarquiniis profectum
Delphos, id responsi retulisse: Regnatu-
rum,

rum, quisquis matrem primus osculo salutaturus esset. Nec mora, simulantem lapsus alicujus speciem, communi matri, Terræ osculum fixisse, cum egrederetur navi, sectantibus compendia viarum interim Tarquiniis. Jam illo ab hoc tempore, quo consilii maturioris compos, partium satagere mearum studii, precatus sum ab immortalis Deo, ut, si quid in me bonorum indulgentia Naturæ (quam novercam mihi quidem contigisse fateor ac lubens) vel charissimorum Præceptorum fida contulisset informatio, id totum calentibus non alieno sole terris, sed Patriæ, sed Urbi Hamburgensium cultissimæ impenderetur!

Hodiernus ipse dies monitor idemque debiti exactor mei est, quo intra biduum, anniversaria Electionis Senatoriæ solemnia Hamburgi celebrantur. Hoc nimirum eunt in suffragia **CONSCRIPTI PATRES, CONSULES MAGNIFICI**, ut Capita regimini, Justitiæ Præfectos & Prætores, Vectigalium, Redituum, Reique publicæ totius Curato-

to-

tores legant, sistant, evehant, per tesseras
chartaceas schedularum, ut securius non
tantum, sed & incorruptius negotii pars
maximi conficiatur. Ne omnino lateat
in publico prudentia Imperialis ac poten-
tioris Urbis, breviliceat narratione rem
exponere. Quatuor & viginti Corporis
Amplissimi, Consulibus inclusis, mem-
bra, ex eruditorum numero duodecim,
& totidem è Mercatorum ordine, consti-
tuunt Gravissimum Senatuum. Eligitur
è tribu Civiumis Consul, qui peritus sit
navalis rei, & imprimis publici egregii.
Aequalitas in eligendo observatur, nisi
quòd officio Præsidis ornatur tantum li-
teratus. Eliguntur Senatores, Viri pii,
veritatis & justitiæ amantes, avaritiæ
imprimis hostes, gnari jurium ac privile-
giorum Statûs. Ordinariè affectet nemo
dignitatem Senatoriam ibidem, nisi an-
num adimpleverit tricesimum. Nullus
Senatorum ulli Principum aut Domino-
rum sacramenti vinculo sit obligatus.
Pater, filius, aut gener, fratres itidem
germani ne sint simul spectatissimi Ordi-
nis

nis Collegæ. Gradu tertio, aut propiore
necessarii, si quinque alios jam in Senatu
habeant, ne novi eligantur homines. Nec
eligendus unquam Consul, qui necessitudi-
ne, in gradu altero conjunctus est Consuli-
bus duobus. O statuta saluberrima! O le-
ges consuetudinesque Rebus benè constitutis
publicis religiosè imitandas! Ego autem,
qui & Bruti nomen deprecor, & animum
& Viri merita nequaquam mihi arrogare
ausim, in eo interim exemplum ejus imitari
cupio, ut auspicii felicioris hodiè captandi
gratiâ, de Patriæ suavissimæ memoria non
pessimè mererer, osculo votorum & obsequi-
orum. Quod dum opus molior, ab omni elo-
quentiæ gloria & laude alienus, vehemen-
ter equidem & seriò, sed nimis serò vereor,
ne mea ipso in principio deficiat balbuties,
& argumenti gravitas dicturum opprimat.
Hamburgi enim vel antiquitatem, vel po-
tentiam opesque, domi pariter ac foris cla-
ram, vel Senatûs Populi que in divinis & hu-
manis ordinandis sapientiam ex merito
laudare velle, vires supergreditur non meas
tantum, sed & Oratorum disertissimorum.
Sola quoque Hamburgensis nominis inda-

B

go

gotot negotia sublimibus & cætera exerci-
tatoribus ingenis facesserit, ut, quò se de-
mum verterent, non invenirent facile.
Hæc postquam singula & universa apud
animum perpenderem, temeritudinis oc-
cæpi postulare memetipsum, & damnare
ardua laboris tanti. Nihilominus sugges-
sit pietas solatium pro exornanda Patria,
& fides illi debita huc illuc nutabundum
fulciit. Parentibus, & qui eorum loco sunt,
Patronis etsi dignum solvi nullum potest
pretium, minuscula oblata tamen, licet te-
nuissimi valoris, hætenus probantur,
quando simplici piâque mente dedicantur.
Quorum recordatio cum fixis insita radi-
cibus inhæreat, profectò sterile in solum ja-
ctavideantur semina, nisi meis efflorescant
vocibus, & fructus, quæquam immatu-
ros adhuc, ferre allaborent.

Memorabo itaque vel solo indice HAM-
BURGI mei dotes, & nonnihil conferam
ad laudes Urbis inclytæ, adumbraturus
rudi penicillo. Vos, RECTOR MAGNI-
FICÆ, Illustris admodum Generosissimeq;
LIBER BARO, PATRES ACADE-
MIÆ CONSCRIPTI, Viri omnium Or-
di-

dinum Excellentissimi, Honoratissimiqve
AUDITORES, *Vosqve Genere, virtuti-*
bus ac eruditione Nobilissimi Commilito-
nes, gratiam benevolentiamqve mihi ve-
stram, breve temporis ad spatium, compro-
bate!

In Hamburgi vestigando nomine non pu-
duit sollicitam navare operam insignes fa-
mâ meritisqve Viros. Pleriqve ab Ham-
mone Jove (cujus ibi quondam statua ere-
cta, dedicata sacrocultui, dejecta postmo-
dum à Carolo Magno) nominis originem
deducunt cum Conrado Celte, Andrea
Althamero, Francisco Irenico & aliis.
Hammonem tamen Jovem in his agnitum
fuisse Regionibus, cum nulla prorsus ex-
tent monumenta, maximè in rebus gestis
Caroli, precariò Franciscus Goultman,
Anglicanus Scriptor, nupero repetiit in
Lexico. Albertus Krantzius ab Hama, pu-
gili è gente Saxonum clarissimo, quem Star-
caterus Danus hic occiderit certamine con-
gressus singulari, arguit. Historiam velfa-
bulam post alios, Johannes Magnus retu-
lit in Gothico-Sveonicis. Cosmographus
Munsterus & Goropius Becanus à salitis
carni-

carnibus suillis atque fumo induratis, id est, pernis nostram derivavit Patriam. Fuisse enim, ait, olim celeberrimum porcine carnis & salsamentorum plurimum emporium. Quod, ut non inficiar de Sequanis ad Rhenum, optima suilla salsamenta Romanam, tempore Augusti, perferentibus, Strabonis, nobilissimi Geographorum, moeor auctoritate; De Gambriviis Cimbrisq; tamen nihil unquam horum videas relatum. Saurius in Teatro Urbium, & Joannes Isaacius Pontanus in descriptione Daniae à saltu & agrorum sepimento probabilis Hamburgum petere videntur. Ham quippe sensu Germanorum veterum in Holsatia, Frisia & Westphalia significavit Sylvam agrorumque tractum talem, qualis inter Alstriam & Billam flumina: unde qui meridiem ex unâ parte spectat, Süder-Ham / & qui septentrionem respicit, der Norder-Ham vocatur in Dithmarsia, superiori jam tum seculo. Cisnerus Nicolaus, magni nominis Jure Consultus & Historicus ad Krantzii Saxoniam præfatione, Magnifico Senatui Hamburgensis Reipublicæ inscriptâ memorabili,
al-

allaborabat omnimodout, Ocellū hunc Ger-
maniae, quā Occidens occurrit, & in Ocea-
num Germanicum exonerat se Albis noster,
à piscatoriū retis genere, quod Ham & Ha-
men appellabant Anglo-Saxones, deduce-
ret. Piraticæ nimirum olim dediti non
Franci modò, sed & Saxones antiqui, sub
Valentiniano & Valente Imperatoribus,
vicinamaria, usque in Atlanticum, myopa-
ronibus & lembis piscatoriis depredaban-
tur. Testis in remeamest Eutropius in vi-
tâ Diocletiani, & Sidonius Apollinaris
quâdam ad Namatium epistolâ: Saxo-
num, inquit, quot remiges videris, toti-
dem te cernere putes Archipiratas; ita si-
mul omnes imperant, parent, docent, di-
scunt latrocinari. Hostis est omni hoste tru-
culentior, improvisus aggreditur, provisus
elabatur: spernit objectos, sternit incautos:
si sequatur, intercipit, si fugiat, evadit. Ex-
ercent illum naufragia, non terrent. Est
eis quædam cum pelagi discriminibus non
notitia solum, sed familiaritas; namque i-
psa, si qua tempesta est, hinc securos efficit
occupandos, hinc prospici occupaturos ve-
tat. In medio fluctuum scopulorumq; con-
fragosorum spe superventus læti perichitan-
tur.

C

tur.

tur. Qui locus, cum notatu sit dignissimus,
& mores Saxonum nostrorum veterum e-
gregie illustret, imperare mihi nequeo, quin
reliqua Sidonii adducam. In Judiciis qua-
les fuerint, inde patet, quod domum vicini
spoliare, abditum prodere, focum violare,
ipsis habitum sit capitale; si inciderint con-
troversia, non irascantur modo implacabi-
li: imò à concertatione & vulneribus ad
eadem redeant convivium, & jungant dex-
tras. Et, ne vindicta cum dedecore, aut per-
nicie progrediatur, & amicis & hospitibus
detur causa cognitio, quâ acquiescant. Non
stare promissis adeò probrosum, ut apud eos
plus valeat promittere, quàm alibi jurare.
Nam fidem non servantem perpetuò ode-
runt. Cum perjuro nemo sedeat, nemo ci-
bum capiat, nemo sub eodem tectò habitat.
Qui id faciat, ignominia simili notetur;
pacis tempore cogeretur ire in exilium, bel-
li, plecteretur capite. Supplicia eorum sunt
Gladius, Furca, Rota, Palus, Forpex, Vir-
gæ, Ignes, Aquæ. In protentas hastas incur-
rere, castrense: alligari nudum, carpen-
dum fluctibus, nauticum est. In funeribus
prosequendis diligentissimi, memoriam su-
orum religiosè colunt; monumenta ambi-
tiosè

tiosè non extruunt, nisi summis Viris, lapide imposito, aut tumbâ in altum erectâ.

Quid de Cimbrorum Saxonumque moribus, ut erant olim, asperis disertius apertiusve dici potuisset? Esto igitur, sint ab hamando & ab hamo dicti prisci accolæ aut incolæ Hamburgi; sicut pariter denominati Angli, Angelive sunt ab Angel, Angeln in vicinâ Regione Angria. Vox Burgi verò monimentum aliàs, Vegetio castellum, velut Asciburgium in Rheni ripa Tacito vocatur, congregatio domorum. Hæc de nomine.

Originem si repetamus altiùs, ad Caroli istius Magni tempora regrediendum erit. De hoc Krantzius testatur in Saxoniâ præclarè, Karolum respectum habuisse singularem (ita enim loquitur) in Hamburgum, locum scilicet, quem destinârit facere Aquilonarium omnium Regionum Caput ac Metropolim. Id certum, seculo post Christum natum, si non septimo, octavo tamen castrum celebre ad Albim extitisse, quod à VVilzis barbaris destructum, restauratum fortiùs, à fortissimo Heroë fuit Carolo. Ab Obotritis vice altera post obitum Ottonis M. fædè devastatum cremabatur. Dominos

lib. 2. cap.
17. & 20.

Adelm.
in Annal

nos expertum varios videlicet Hambur-
gum, diu Nordalbingiæ Regulis, & inter
eos Albioni paruit, qui V Vittekindi M.
patrueis, unà cum eodem transiit ad Chri-
stiana sacra felicissimè conuersus. Davidi
Chytra l. 2. sub fin. in Saxonia Chytræo haud assentior pro-
pterea, qui, non nisi collem, cui nunc Petri-
num Cathedrale Templum inædificatum
est, attribuit, ætate Carolinâ. Largior hoc
interim, Vandaliæ oppidum Hamburgum
tenebris plusquàm Cimmeriis tunc adhuc
involutum, nulla ante Carolum & filium
ipsius Ludovicum Pium sacra Christiana
admisisse. Primus ille hîc Ecclesiæ Pastro-
rem dedit Heridagum, & Udonem Du-
cem cum præsidio constituit.

Deinde Nordalbingis rebellantibus, cum
in Italia abesset, redux factus multa Saxo-
num millia in Flandriam Brabantiamq;
transtulit. Sexennio post Anno Christi 810.
Religionis Christianæ odio commoti Hene-
tici vicini expugnârunt locum afflictissimum
& incenderunt. Sub hæc tempora Ansgari-
us, Corbejensis Monachus, fervore dila-
tandi per Septentrionis Regiones, Evan-
gelii, delatus hîc, in Dania rejectus, Sveo-
nes inuisit postea, divinis cultibus ampli-
fican-

ficandis ibi auspiciatius incubuit. Minden-
se Chronicon Hammonis Jovis castro, sive
Hamborg (uti ibidem audit) septimam Sa-
xonie Ecclesiam fundatam vindicat, ad
Annum Christi 798. quo Ecclesia Bremen-
si fuerit unita sub Pontifice Nicolao II. mi-
nisterio Ansharii beati, qui à Ludovico
Cesare Septentrionis declaratus est Archi-
episcopus, & confirmatus à Gregorio II.
submittente illi pallium. Henricus V Volter
à Meibomio illustri nuper demum publi-
catus, testis est (in Chronicis Bremensibus
ad A.C. 865. quo relatus inter Divos legitur
Ansharius à secundo Nicolao Papa;) E. R. I.
Hamborg
A. C. 865
PP.
quartum jam Episcopum fuisse apud Ham-
burgenses hunc Ansharium. Mox iterum
oblitus velut sui, decimum & sextum nomi-
nat Archiepiscopum Ecclesie ejusdem loci:
quæ quomodo concilianda sint, quicunque
volent, viderint. Id nobis sufficit, è Transal-
binis populis, Holtzatis atque Thietmars-
gois (veluti Adamus eos nominat Bremen-
sis) nobiliores reliquis, Stormarios fuisse
visos, quibus in castello Hamaborg præfi-
ceretur tantus, & tam sanctus Præsul; quo
de plura retulit Adamus Thraciger in ma-
nuscripto Hamburgensi Chronico, & proli-
xissime

D

xissime

xissimè laudandò infrà nobis iterum Lam-
becius in Originibus. Scientià ornatus
omni, miraculorum famâ inclytus, ac visi-
onibus cœlestibus gavisus, plurima & ma-
gna sanctitatis opera patrando, mortuus
Anscharius est Bremæ, & sepultus in ma-
jori Templo ad altare: quò de plurà refe-
runt Pontificum decreta. Quot verò pro-
pter Christi gloriam fidemq; passum fuerit
injurias Hamburgum nobile, illius fata
comprobant. Enumerat Angelus à VV er-
denhagen, paulùm alias iniquior Ham-
burgo, intra seculi unius spatium, ab He-
netis vastatum sexies, & exustum maximè
fuisse. Quamquam enim jam tum Impera-
tor sine pari Karolus secundo in Saxoni-
am rebellem rediens Archiepiscopatum
Hamburgensem pro Septentrione univer-
so meditaretur secum, res successu tamen
caruit; quòd Hamburgenses (verba sunt
Wolteri) ex vicinitate barbarorum lupo-
rum adeò aggressibus paterent. Factum
interim, ut sub Nicolao II. Pontifice Archi-
episcopus Bremensis duodecimis nonusq;
Hamburgensium Unvanus Civitatem
renovaret quasi & Canonicos duodecim
præficeret divinis ibi cultibus, & conver-
tendis

L 3. Rer.
Hanseat.
c. 17. &
seqq.

tendis infidelibus. In meliorem adhuc re-
fingebat Statum Reipublicæ Ecclesiæque
Hamburgensis Beselinus, nomine alio vo-
catus quoque Alabrandus duodecimus Ar-
chiepiscopus, qui & Bremensem civitatem
cinxit mœnibus, & Hamburgense mona-
sterium, quod erat ante ligneum, quadrato
lapide exstruxit, additis ibidem turribus
ac propugnaculis. Pax magna illo tempo-
re florebat apud Nordalbingos, sic, ut Re-
ges Danie ac Sveciæ, & Principes Slavo-
vorum in vicinia pacatè viverent cum
Hamburgensibus. Sub Archiepiscopo Bre-
mensi Himberto, circa A. C. 1112. tempore
Henrici V. Cæsaris Hamburgum Slavi in-
vadentes denuò deripuerunt, & Gotfri-
dum Comitem, istius terræ dominum, inter-
fecerunt. Paulò post igitur Luderus, seu
Lotharius, Imperator factus, Stormario-
rum Comitatum Seniori dederat Adol-
pho, Comiti de Schorwenborg, quia (verbis
utor Chronici Bremensis) Feudum est Sa-
xonie Ducum. Quem illi observabunt lo-
cum memorabilem, qui cum Imperio Ro-
mano Jura Civitatis maximè conjuncta
volunt. Quod si ita est, cur Cyriacus Span-
genbergius, Lerbekii secutus fidem in hi-
sto-

storia Comitum Scharwenburgensium, as-
seruit, in feudum Civitatem Hamburgensium
Ecclesie Bremensi tradere aut porri-
gere debuisse? Absit, absit (ita exclamare
liceat cum eruditi orbis cymbalo Lambe-

lib. 2. Rev.
Hamb.
p. 146.

CIO, cum noster esset, nostro,) ut quis credat,
Urbem Hamburgensem Ecclesie Bremen-
sis beneficium fuisse unquam, ideòque vel
Saxonie Duces, vel Holsatie Comites, ut
bona fide illam possiderent, ullà (Bremen-
sium) Archiepiscoporum concessione indi-
guisse. Ut hoc omne manifestius appareat,
post Hamburgensium, huc usque ex Scri-
ptoribus antiquis, explicata sacra, dabo il-
lud operæ viriliter, ut vindicetur etiam ci-
vilis, vestra, AUDITORES, omnium ordi-
num Honoratissimi, cum pace, status.
Haud abs re mirari liceat, qui factum,
quòd in enarrandis rebus maximis tam le-
vi brachio vix summa attingendo capita,
immani saltu ruerent à Magni Caroli, ad
Ottonis Magni tempora. Deinde dubita-
rent, immediatè ad Imperium referri oportere
Urbem. Inter hos Vir summi nominis

Tom. 1.
Jur. publ.
lib. 7. cap.
23.

Limnæus fuit, qui videri, ubi de Hambur-
go egit, potest. Mihi cum Davide nunc
Chytræo transigendum est negotium. Sic
ille

ille, de Hamburgo scribens: Politicum Ur-
bis imperium ad Hermannum Billin-
gum, quem Ducem inferioris Saxonie Ot-
to I. creaverat, translatum est. Betzelinus Lib. 2.
Sax. sub
fin.
(quod de supra dixi sacro & supremo Præsu-
le) oppidum Hamburgum muro, duodecim
turribus distincto, circumdedit, Ao. 1046.
Albertus, Comes Bavaricus, Templum
Hamburgi ex lapidibus ædificare instituit.
Bernhardus Dux Saxonie Hamburgi ar-
cem, primum ad Elistrum, ubi jam Civita-
tis eqvile est, deinde ad confluentem Elistri
& Albis, die Nienburg extruxit; unde ini-
tium est novæ urbis, in quâ Dux Saxonie
aulam habuit: ut in veteri, Archiepiscopus
Liemarus; sub quo bis, uno anno, à Vanda-
lis Hamburgum cremabatur. Deinceps
sub Comitibus Holsatie Hamburga, Viris
& opibus aucta, crescere & florere cæpit.
Magno enim, postremo ex Hermanni Bil-
lingi posteris, Saxonie Ducem mortuo, Lo-
tharius Dux Saxonie Adolphum Comi-
tem Scharwenburgicum Holsatie & Urbi
Hamburgæ præfecit; quiusque ad A. 1137.
præfuit. Cujus nepos Adolphus III. profe-
cturus in Palestinam cum Barbarossa, &
insigni ad eam expeditionem pecuniâ per
E Ham-

Hamburgenses adjutus, amplissima Civitatis privilegia dedit, eorumque confirmationem ab Imperatore impetravit: ne quis arcem, intra duo milliaria, ad urbem edificet: ut immunes sint à vectigalibus in Albi, usque ad Mare, & ab omnibus bellioneribus Comiti Holsatia præstandis. Nec bona civium usquam in Holsatia interdicto detinere liceat. Absente autem in Palestina Comite, Henricus Leo ex Anglia rediens Stadam & Hamburgum recepit, & evertit Bardovicum. Reversus igitur ex Palestinâ Adolphus auxilio Bernardi Ursi, Ducis Saxonie, Hamburgum & Lubecam denuò recuperat. Verùm paucis post annis, Waldemarus Dux Sleswicensis, Hamburgum & Lubecam, auspiciis Danie Regis, fratris, Canuti VI. occupat; cum Adolphum prælio victum ante à cepisset, qui renunciare suo juri, quod in Holsatiam habebat, omni, & in patriam Schavvenburg, ex prioripotentiâ & dignitatis gradu & Holsatia totâ dejectus, redire cogitur. Hamburgæ Albertus Comes Orlamundensis (frater Adolphi uterinus) à Rege præficitur, qui deficientibus à Dano Holsatis & V. Valdemaro Rege per Henricum Comitem Swe-
ri-

rinensem capto, jus suum in urbe mille & quingentis marcis argenti vendidit Senatui. Quod libertatis Hamburgensium plenioris seculæ initium fuit. Adolphus IV. è Comitatu Schawenburgensi evocatus in Holsatiam contra Danos, cum V Valdemarus Rex Daniæ ab Henrico Comite Sverinensi captus esset, confirmavit libertatem & privilegia Hamburgensium: & Lubecenses, excusso Danorum jugo, se in libertatem vindicantes cum aliis Principibus adjuvit, ut profligatis ad Bornhovedam Danis, victoriâ insigni potirentur, à quò tempore Lubeca Urbs Imperii libera fuit. Hamburga titulus sub Comitum Holsatiæ imperio mansit. Hæc in vasto aliquo opere, de re tanta memorat, nec plura, Chytræus. Huc accedit, quod abjectè de Billingio, & velut obiter de Schavvenburgicis Comitibus ac Orlemundanis, gesta illustrissima transmittant ad posteritatem aliqui. Quis enim, citra indignationem, ferat ortum infimæ fortunæ & familiæ Billingium, quod cum Triumviris Saxoniarum rerum, Adamo scilicet Bremensi, Helmoldo atque Crantzio, Pantaleon, Basileensis Medicus, Adamus Thraciger,

Christophorus (quis crederet?) Lehmannus, Thurius, Cornerus, aliique crediderunt. Itaque Johannes Stadtweg in historia, adhuc scripto opere, idiomate vernaculo: Otto de Erste / scribit, verhögede einen armen Man / de hete Herman / und was Billinges Sohn / de ward ein grott Tyranne / und buwede den Berg to Lüneborg und ward grott / dat vele Vorsten und Herren van emefamen. etc. *Ex ordine Saxoniorum Dynastarum Procerumq̄, Comes fuerat Billingius, ut multis validisq̄ rationibus ostendit in vindiciis, denominatis hinc, Meibomius ὁ πάλιν. Illi ab Ottone M. qui tūm in Italiam suscipiebat expeditionem, provincia Saxoniae ad Albim Borealis, cum Ducatus axiomate committebatur, meritis fideq̄ probatissimo. Primum tamen nomine Legati, postea peculiari adhaereditate transmittendo, gubernabat Nordalbingiam. Posteritas ipsius hunc Saxoniae Ducatum supra centum quinquaginta annos tenuit, Duce Magno denique familiam claudente. Hujus filiarum una cum Duci Boariae, Henrico Nigro, Gvelfhico nupsisset, altera Ottoni Ballenstedio, Soltquellæ, contra Slavos, Marchioni, factum est, ut inter generosas has familias deinceps, propter hunc Ducatum, diuturnæ ac gravis-*

vis-

gravissima agitarentur lites; quas non tangimus. Extinctis masculis Hermanni posteris, Luderus, vel Lotharius Imperator, ex familia Dynastarum Qverfordensium oriundus, nec, ut vulgò creditur, ex Wittekindi stirpe, Schauenburgio Comiti Adolpho I. contulit Holsatiae Stormariaeque Comitatum, quòd virtutibus & in toga, & in sago, unus plures superaret Heros. Pacis amantissimus, cum Vandalorum Principe Henrico amicitiam fœdusque pepigit, ut populus Nordalbingorum ageret in tuto. Nam Gotfridus Comes, velut dictum, antea à Stormariae, à Slaviscapite truncatus, & multitudo hominum ac jumentorum à latrunculis abacta illis fuit. Crantzio nunc attendamus referenti: Operæ pretium fuerit, Comiti de Scoewenborg & Holsatiae lineam retexere, quantum ex privilegiis permittitur, & literis repertis; nam scriptorum nemo fuit, qui eam diligenter referret in literas. Igitur initium hujus nobilitatis est ex industrio & forti Viro militari, Adolpho de SALINGSLEVE; qui, dum cætus Imperii agebatur in Minda, frequens aderat in concilio Imperatoris. Vacante Stormariae & Holsatiae, Luderus Dux Saxoniae, Adolpho ejus nepoti, aut pronepoti

F (in-

(intercesserant enim anni plures, quàm centum,) contulit eam quoque ditionem. Ne de pluribus sollicitus existam, gravem in his verbis Cranzii errorem deprehendo. Salingslevium origine Adolphum vocat Comitem, qui non nisi SanTERSLEBIUS dicendus erat. Similis in Cyriaco Spangenbergio occurrit lapsus; qui Adolphi patrem à Salingis Francis (ubi arx est Schauenstem) derivat. Sed, ut monitum, Dynastæ SanTERSLEBII, de SanTERSLEVE dicti à Lerbekio, ab antiquissimis Walbecensibus Comitibus, (è quibus Marchiones prodiere Bernburgenses,) oriundi sunt; ceu clariùs ostendit Polyhistor Universitatis Juliae, ad Chronicon istorum Comitum. Ab arce speculaque Schauenburg, quam condidit, denominatus autem, & inauguratus Comes à Conrado Secundo Cæsare; Erdwini testimonio in Mindensi Urbe fuit. Rexit laudabiliter cum Holsatia Hamburgum, quod memoriam retinet ac monumenta Comitum Schauenburgensium, ad Divi Petri Cathedrale Templum. Interea obser-

v. Georg. vatu est dignissimum hoc sequens: „ A. 1106.
Braun. Inclytus & Magnificus Princeps, Dominus „
in descr. Luderus, Dux Saxoniae & Westphaliae, qui „
Hamb. & Sege- „
berg. l. 4. „
oper. postea Romanorum Imperator factus est, & „
Lo-

Lotharius appellatus, contulit & dedit Co-
mitatum Holfatiae Wagriae & Stormariae
vacantem, absque heredibus, per mortem
nobilis Viri, Godefridi, dictarum terrarum
ultimi Comitis, à paganis, pro fide Catholi-
ca, cum multis Christianis Ministerialibus
suis, propè Hamburgum interfecti, Nobili
Viro, Domino Adolpho, Comiti de Scom-
borch, qui, & filii sui de tempore procreati,
ab illo tempore, usque in hodiernum diem,
praedictarum terrarum pacifici Domini &
Comites sunt, & fuerunt, & post Carolum
M. & Ludovicum eius filium, Romanorum
Imperatores & Francorum Reges, huius
Ecclesiae secundifundatores, & fidelissimi
Fautores extiterunt., Feralis memorabilis-
que annus, post millesimum centesimumque
sextus temerè non praeteriri debet, quo Adol-
phus omnium aetatis suae optimus, cum Co-
mite Reinoldo interfectus est à barbaris.
Quò mortuò, totius regionis facies immu-
tabatur. Laudes ejus & ingentem ex amif-
sione luctum, Schauenburgensis recitat Hi-
storia, confundens saepius Adolphos. Cæsi
huius filius idemque ultimus impubes, ne
omninò patriis possessionibus, id est, Holfat-
tiâ Stormariâq; privaretur, mater Vidua
pro-

prospexit. Nam & tutorem illi procurabat,
pueri avunculum, prudentiâ & fortitudine
incomparabilem Henricum, Comitem Thu-
ringiæ Orlamundanum; cui, post annorum
aliquot decursum, cum ad legitimam æta-
tem filius Adolphus pervenisset, nupsit. Bur-
chardi quarti Dynastæ Querfordensis filia
filio conservavit patrimonium; & ex Henri-
co alium deinde peperit, Albertum. Obiit
hòc tempore Henricus Orlamundæ Comes
(ab Orilæ Salæq; confluyente, ubi arx inedi-
tissimo est monte) dictus, quo Henricus Leo,
& Albertus, Saxonie Palatinus, contra
Halberstadiensem Præsulem moverunt ar-
ma, Anno, post Virgineum partum, 1178.
Hæc postea occasio, vel causa extitit, cur ad
Comites Orlamundanos à victore Rege Da-
niæ, possessio Hamburgi transferretur.
Multa prætermittere silentio, ne vestra,
AUDITORES optimi, & maximi, bene-
volentiâ videar abuti, cogor hîc; quæ ad
Hamburgi statum publicum, jam in deteri-
us mutatû, jam in melius vicissim, spectant.
Notiora igitur non tangam, quæ ex seculi
unius & alterius Scriptoribus, jam tum ab
aliis congesta sunt. Istud memorare me oportet,
Adolphum III. nepotem primi Comitæ,
acce-

acceptâ pecuniæ ab Hamburgensibus summâ,
ut cum Friderico I. Cesare susciperet, in ter-
ram sanctam, expeditionem, privilegia am-
plissima, quæ Imperator confirmaverat, at-
tribuisse. Horum ille tenor fuit: Ne in Albi
Hamburgenses pensitarent vectigalia, ad
mare usque: ne ad ulla belli onera Holsatiæ
Comitibus obligarentur, ne cum interdicto
bonis vel personis etiam, injicerentur manus;
(vulgò nominant Arrestum) nemini liceret
intra duo milliaria exstruere ab urbe arcē;
& similia. Ut mirum sit, cur ante centum, at-
que amplius hos annos, cum ageretur de
annona non impune omnibus, in Albi deve-
henda lis, ad vetustissimas non provocatum
sit immunitates Friderici? Apud Chytræum
equidem fit mentio, per spatium immemora-
bile præscriptionis & concessionis Caroli Au-
gusti IV. antiquioris tamen nulla, in negotio
prolixè ventilato. Absente interim Adolpho
III. tentatur & evertitur ab Henrico Leone
oppidum, arx Hammenborgo firmissima,
(sic Lerbekius appellat,) quam murato ope-
re, id est, mœnibus construxerat Adolphi
mater. Cum Lubeca nihilominus à reduce
recuperatur Comite, quem Dux Saxonie
adjuverat, Albertus Ursus variam experta

Lib. 24.
Sax. ad
An. 1580.

G

pa-

patria fortunam, intercepta iterum Walde-
maro, Regis Daniae, Kanuti fratre, captosi-
mul & abducto Comite, detento per biennium,
sed liberato, propter castrum Leoburgum (quod
communiter salutant Lauenburgum) resti-
tutum. Qui tamen substitutus est a Rege
Daniae; Orlamundanus Comes cum domi-
nio praefectus, centum quinquaginta semili-
bris, jura, quae in Civitatem habuit, reven-
didit Senatui, contractu celebrato, qui ad
plenioris libertatis fundamenta struxit gra-
dum; secutus etenim Adolphus IV. approba-
vit omnia, & jura ampliora cumulavit. Sic
potius honoris observantiae quam gratiae reverenter
habuit Holsatiae Dominos Hamburgum, ut
A. 1570. contentio hinc nasceretur adulto seculo supe-
riori in Comitibus Spirensibus; essetne amplius
obsequiis obnoxia auctoritati Principali
urbs? Taceo & beneficia, & onera tributa,
illi, nomine Imperii ab Aula Caesaris, volens-
que praetermitto nuper am inter Septentrio-
nis Reges Invictissimos & Potentissimos Ger-
maniae Heroes, stabilitam pacem. Sed nec
meas facio has lites; quibus dirimendis omni-
bus terrestres illi Dii saluberrime prospici-
ent; ut publica securitas Germaniae, quae
respicit Septentrionem maxime, in tuto collo-
ce-

cetur. *Mihi nunc incumbit, ut, in sacro & civili statu, originibus commercia Hamburgensium, cum fœdere Hanseatico, quo hæc Imperialis civitas imprimis floruit (& opto in perpetuum ut floreat!) subnectam.*

Hanse nomine antiquo Gothico, Semideorum ordo, & quicquid vel eximium, vel potens extitit, designabatur. Autor est in rebus Gothicis Fornandes, Hanses, sive Anses Proceres Gothorum ac Heroës dictos olim: unde nomina Ansgarii, Anshelmi, Ansegisi, Ansefridi, Ansberti, & similia. Ansibariorum mentionem facit Tacitus. Hanse Mercatorum dicitur societas; quemadmodum hanfelled denotat imbutum mercimoniis. Sic Hanse Comes hodieq; notat Ratisponæ judicem, qui cognoscendis mercaturæ litibus, preficitur. Et in antiquo Evangeliorum apud nostros Codice: (ut post Junium in Batavia, Besoldus docet alibi,) Sie haben eine Hansa wider Ihn gemacht / intelligendum de communi fœdere, aut consilio. Ut frustra ideò derivent aliunde alii, Wehnerus, Bertius, Matthias Stephani, Angelius à Werdenhagen / jam ab Havn / jam vicino mari Havn / vel Ansestätt. Sive autem Friderici I. seu Secundi tempore commerciorum hæc societas inceperit, non la-
bo-

boramus in præsens. Viderint Thuanus, Mettera, Bertius, Adelarius Erichius: hoc nobis sufficit, absente in Italia & Palestina Friderico I. Cæsare, occasionem natam civitatibus antiquioribus, cum mox à Vandalis, mox à pyratis maris Baltici, Lubeca & Hamburgum, item à Vicinis Regibus interdum & Principibus infestarentur; ut ad libertatem pariter & immunitates alias tuendas, & commerciorum jura excolenda, in commune fædus inter se coirent, plures pedetentim invitarent, extra etiam Germaniam admitterent, ad fædus formidabile decursu seculorum Regnis & Imperiis. Nec diffitendum est, cum propter opes olim ampliores, tum in primis propter opportunitatē loci, inclytæ Lubecæ tribui debere primas. Sic, ut gubernatrix inter cæteras haberetur digna, cui scripturarum omnis generis custodia committeretur. Anno sanè hujus seculi consenescentis decimo & quarto, nomine fæderis totius Hansici ibidem publicatas reinauticæ maritimique Juris leges novimus fuisse; quas insigni commentatione à Secretis Gedanensium Kürickius illustriores reddidit. Lubecam excipit ut dignitate, sic comoditate situs proximum Hamburgum.

Sin-

Singulas enumerare civitates Hansicas
prolixum nimis atq̄ tædiosum foret. Octo-
ginta numerat Thuanus, sexaginta sex Dres-
ferus; observandum tamen, sedecim ejectas
Hansâ civitates esse olim. Ita, propter capi-
tal' Brunsvigam fœdere Hanseatico ejectam
proscriptamq̄ memorat Albertus Cranzius, Sax. l. 9.
c. 39.
dum illi privilegiorum usu & communione
interdicebatur non solummodò, sed in empò-
riis prætereà illius Mercatores amplius non
tolerati sunt. Ex omnibus Vandalicis Ham-
burgum opibus potentiâq̄ eminent, ut Pome-
ranicæ Saxonicaeq̄ urbes illi hætenùs con-
cedant primas singula. Commercia & divi-
tiæ Hamburgi non ex terræ quidam specu-
bus profundis eruuntur, sed è salo atq̄ solo
aliunde confluunt; in agris, pratis, hortis
efflorescunt, ex fluminibus, Oceano & sta-
gnis convehuntur, quanquam ex se sola bea-
tissima Holsatia Stormariaq̄ sit, ut non adeò
indigeat provinciarum aliarum copiam so-
licitare. Quam enim in Germania mihi da-
bis urbem, imò in Europa, quæ & navigabi-
le recipiat in sinum suum flumen, & statio-
nem, navibus portumq̄ commodet, & quam
non ita procul spatiis porrectis æquè ac con-
tractis, adjuvet Oceanus uterq̄ & vicinam
Chersonesum Cimbricam? quæ inter maria
H se

se velut interponit arbitram; ut ideò accipere tam Occidentis munera, quàm Orientis, quin & Boream conciliare Austro possit, ac conjungere. In omnes orbis cardines ingentia dimittit recipitque inde vela: merces ex Hollandia, Britannia, Hispaniis Indorum, hujus & alterius hemisphærii, conjungit; colligit frumenta tabulata navium, suppeditat in præparato semper arma, Viros, legiones, nec Neptunum horret, neq; Martem expavescit. Horreum prætereà & sumen & deliciarum rariorum naturalium artificialiumq; promaconda. Plurimum se rerum hic admirandarum offerunt conspectui theatra, quàm requiras in emporio: Hospitia Musarum, Artium omnis ordinis gymnasia, magnificæ structura, Tempia, Prytanæum, Curia, ædes publicæ, Cænobia, Nosocomia, Armamentarium, Granaria, Orphanotrophæa, decoctorum ergasteria, catastræ pro conciliatis infeliciter conciliandis, egenorum item & expositorum receptacula. Tot una alit incolas, quot multis alioquin oppidis sufficerent. Extendit super urbes alias, per Amphriten, manus, sed ut tueatur à pyratis atque invasoribus. Jam quoties protensas habitaculis plateas, in sublimè consurgentia palatia celsasq; turres, ex-
tra

tra civitatem ripas, hortos, prata, prædia,
vivaria comtemplor, toties dominatricis ur-
bis consummatum aliquod exemplar intueri
mibi videor. Sed quid defixus in externa fa-
cie miraculorum hæreo? interiora si deside-
res, divinam humanamq; gloriam in scholis
publicis ac templis orthodoxæ fidei custodiis
invenias: Dædaleorum operum gazophyla-
cia non sine admiratione cernas, nummos ve-
teres, recentiores seu adulteratos rarò, statu-
as, picturas, signa, tabulas; de quibus vel A-
pelles, Phydias aut Lysippus gloriari possit.
Tot Nature lusus & prodigia, tot species, quæ
monstra dixeris, tot monstra, quot pro ordi-
nariis Nature mirabilibus habueris. Nec
quicquam de salubritate aëris, de munimen-
tis extra urbem validissimis, id est, Vallo, fos-
sis, propugnaculis similibusq; dixi; & veren-
dum mihi est, ne Vestrâ AUDITORES Ve-
nerandi, patientiâ abutar nimis. Magna
sunt hæc, fateor, imò immensa DEI benefi-
cia, in Patriam collata nostram; sed profe-
ctò nihili habenda, nisi à Virtutibus, à legi-
bus, à cultu animorum pretium accedat:
Sicut enim in regenda domo fieri assolet, ut, si
quidem rerum omnium affluamus abun-
dantiâ, fortunis floreamus & amicis; salus
in-

interim familiae periclitetur, jam à morbis,
jam discordiae fomentis; sic cum magnis
comparatum urbibus ac gentibus. Hæ, nisi
ex præscripto, imperandi parendiq; artibus
contineantur, suis illa pereunt divitis ace-
vertuntur. Habitat (si Judæorum toleran-
tiam excipias) religio in Urbe purior, A-
strea dominatur: sua bonis præmia, suppli-
ciaq; malis decernuntur. Judicia non, ut a-
libi locorum, & officia venalia, vel rabula-
rum protrahuntur fraudibus, vel incrustan-
tur dolis, aut prostituuntur; sed Laconicâ
simplicitate ac justitiæ compendiis expediun-
tur facile. O Patria dulcissima! (ad Te me
ipsum iterum converto, ô Republica fortu-
nata, propriam perpetuamq; illam Tibi fa-
mam ac prosperitatem serva! Servet tibi
Numen sui nominis intemeratam gloriam!
Servet Cæsarem sacrosanctum propitium!
Servet Te Imperio, Imperium acceptum
Tibi! Servet Magistratui & Legibus aucto-
ritatem, Civibus concordiam cum Patribus
& inter se! Conservet pacem publicam cum
exteris Principibus! Salubritatem incolis,
salutem omnibus eandem salutantibus &
apprecantibus, salutem mihi pariter meis-
que servet! Ita semper vigeas, sic sem-
per floreas, triumphes!

DIXI.

45 15
41

ORATIO PANEGYRICA
IN
HAMBURGI
LAUDEM
MORIA

Solemni ritu

IN
ELECTORALI SAXONIA
ACAD. WITTEBERGENSI

Ipso die Petr.

à
LAURENTIO
HAMBURGENSI

ANN
clb lbc

WITTEBERGENSI
Prælo FINCH

29

